ÎNSEMNĂRI CONTRADICTORII

de VALERIU MOISESCU

● *Cui au fost acordate premiile Academiei Române, în memorabila ședință din 14 aprilie 1891, în care a fost respinsă (20 de voturi contra și 3 pentru) opera teatrală a lui Caragiale, ca „imorală și antinațională" ?*

Dar mai ales cine au fost cei douăzeci de membri ai juriului, care au votat împotrivă ? — căci prin „opțiunea" lor și-au cucerit dreptul de a pătrunde în teritoriul posterității, meritînd din plin aceeași popularitate ca și eroii lui Caragiale.

● *A pune în scenă, în mod deliberat, o comedie, în așa fel încît nimeni să nu îndrăznească nici măcar a zîmbi, constituie, desigur, un act de cutezanță ; dar a considera aceasta o dovadă de profunzime și a ambala rezultatul în truisme referitoare la gravitatea comicului e o cutezanță ce o depășește pe cea inițială, demonstrînd că drumul de la ignoranță spre aroganță parcurge un traseu neabătut și „ascendent".*

● *Din păcate, dorința de autodepășire a autorului — și în special a celui care a atins anumite performanțe — se blochează adesea, din teama de a nu răsturna o stachetă ridicată uneori doar cu cîțiva centimetri mai sus. E adevărat că fiecare centimetru în plus nu se cucerește ușor ; dar a renunța să lupți cu tine însuți de teama eșecului e un semn de comoditate orgolioasă, care eșuează în plafonare și manierism.*

● *Ascultarea reprezintă o acțiune dificilă și, contrar aparențelor, un proces dinamic, atît în viață cît și pe scenă. Căci a-ți asculta partenerul nu înseamnă a-l auzi, ci a te strădui să-i înțelegi nu numai argumentele, ci și modul de argumentare, nu numai gîndurile, ci și intențiile nemărturisite (indiferent dacă în cele din urmă ești sau nu de acord cu ele).*

Pe de altă parte, aceasta presupune capacitatea celui ce vrea să se facă ascultat de a concentra asupră-i atenția și de a capta interesul ascultătorului, neținînd seama de faptul că, în genere, oamenii sînt predispuși să se asculte mai mult pe ei înșiși decît să-i asculte pe ceilalți.

● *Dacă, precum susține Henri Wald, gîndirea se organizează prin viu grai, creația artistică se organizează și reorganizează continuu în procesul elaborării operei.*

De aceea nu cred în regizorul care „știe tot" în momentul începerii repetițiilor. Spectacolul, precum un foetus, trebuie să trăiască în regizor, acesta intuindu-i contururile, mișcările, direcția ; dar chiar dibuind uneori într-o stare informă, embrionară, haotică, regizorul în permanență deschis, inventînd și renunțînd la soluții cu aceeași dezinvoltură, este mult mai apt întru creație și preferabil unuia care are întreg spectacolul, pînă în cele mai mici detalii, descris punct cu punct, în caietul de regie.

Un caiet de regie trebuie să fie o schiță a intențiilor și nicidecum un instrument de practicare a „teatrului mortal".

„Dacă știi exact ce vei face — spune Picasso — la ce bun s-o mai faci ? De vreme ce știi, dispare orice interes. E mai bine atunci să faci altceva !"

● *În viață, ca și pe scenă, a încerca să joci inteligența e o dovadă de mare prostie !*

● *Cînd Eminescu scria : „ce e rău și ce e bine / tu te 'ntreabă și socoate", îndemnînd către înțelegerea noțiunilor de bine și rău la nivelul individului, pentru ca în cele din urmă să ajungă la concluzia : „tu rămîi la toate rece", ne transmitea, cred, nu ideea scepticismului și a indiferenței, ci pe aceea a supremei lucidități.*

Aceste nemuritoare versuri (ca de altfel întreaga „Glossă") pot constitui un prețios îndreptar pentru oamenii de teatru, căci uneori, în numele unui moralism desuet sau al unui sociologism vulgar, se acordă o valoare absolută unor noțiuni relative. Astfel, în dramaturgie, despărțirea de pe poziții categorice și prestabilite a binelui de rău împinge întotdeauna realismul spre melodramă.

* * *

● *Pentru un artist adevărat, orice spectacol nou reprezintă o aventură în necunoscut. Gustul aventurii ține însă de o anumită vîrstă, fiind îndeobște un atribut al tinereții.*

Probabil de aceea marii artiști — refuzînd prudența — nu îmbătrînesc niciodată.

https://biblioteca-digitala.ro